

le non melior. si c. 5. num. 2. ergo tenetur pater tali uxori alimenta prestare. Sic tenent multi, quos refert, & sequitur Rima. ibid. Lud. Lop. t. p. infr. in 2. edit. c. 20. 4. 8. Sequitur et alia quae sunt. Non tamen audiendus est idem Lud. Lop. quatenus limitat, si filius honestus, & dignum uxorem ducat. Idem enim dicendum est, quando indignam ducit: cum ex hac causa exheredari nequeat: & consequenter nec alimentis necessarius privari: ut dixi n. 19.

positum n. 14. fateor enim dotem succedere loco alimentorum, & ita ficut filius diviti invito patre nubenti non debentur alimenta, nec dotem deberi quando vero est pauper, sicut debentur alimenta, ita & dotem in quantitate necessaria ad ea: ut probavi n. 18. & 19.

DISPUTATIO XXVII.

Qualiter probandus sit metus?

SUMMARIUM.

Metus qualiter probetur, remissive, num. 1. Et ibi, magis creditur duobus de metus deponentibus, quam mille de spontanea voluntate. Quid, si adhibeant presumptiones spontanea voluntatis? Quales debeant esse, 2.

Circa metus probationem, considerandi sunt Menoch. l. 3. presum. tota presum. 4. Malcer. de probat. concl. 1055. Et aliquid sequi. Solum advertere volo axioma illud commune Innoc. c. Super hoc renunciat. num. 2. ubi ait, magis credi duobus testibus de metu deponentibus, quam mille testantibus spontanea voluntate. Et ratio est, quia qui deponunt de metu, id, quod asserunt, poterunt sentia corpore percipere: qui autem testantur spontaneam voluntatem, cum res sit in animo recondita, non poterunt sentia percipere. Idem docuit Abbas, cap. 1. de his que vi, num. 10. Berjos, de off. 100. num. 11. Sigism. inter confilios feud. conf. 17. num. 14. Et Gutier. conf. 14. num. 9. Et conf. 16. num. 14. Gumma l. p. de off. dec. 250. nu. 4. ubi bene limitat, quando illi duo teste sunt, omni exceptione majores: & innumeri alii DD. quos referunt DD. latum citandi.

Hoc tamen primo intelligendum est, nisi pro deponentibus de spontanea voluntate adesse presumptiones, & conjecturæ. Sic Dicitur cap. fin. de appell. num. 25. Et 26. q. 9. in omnibus 39. num. 8. Et q. 9. ff. de reg. jur. Et exemplificat, ut si actus fuerit in presentia iudicis, quo casu non praesumitur metus: juxta doctrinam Barth. & Defforum, l. Transactioem, C. de transact. Idem Jason, l. Interpositas, num. 5. C. de transact. Et exemplificat, si actus facti coram consanguineis. Idem Patilla ubi, num. 33. Et addit existentiam tali presumptione de libera voluntate, iudicium arbitrarium, quibus testibus major fides adhibenda sit. Idem Navar. conf. 96. n. 28. Flam. de resign. benef. l. 3. q. 1. nu. 80. Malcer. de probat. concl. 1057. n. 8. Ergo. cum aliis, quos refert Barlos. conf. 72. num. 48. vol. 1.

2. Intellige, quando testificatio afferentium spontaneam voluntatem, seu non intervenisse metum, est simpliciter negativa, secus si est negativa, coartata loco & tempore: tunc enim non praesertur probatio spontanea voluntatis probationi metus, sed æque creditur affirmantibus sicut negantibus. Sic Dicitur dist. cap. fin. num. 28. Sigismundus inter confilios feudales, conf. 48. nu. 18. unde data paritate terminorum æque credendum est deponentibus de metu, ac de libera voluntate: nam in utroque casu testes de re interna testantur, & sicut metus per media externa probatur, ut per minas, ita libertas ut si sit precessit iudex, vel consanguineis, &c. Ita Dicitur ep. c. fin. de appell. num. 28. Et reg. l. in omnibus, n. 9. q. 10. ff. de regul. iur. Quare optime Cov. d. dec. 2. p. 3. 5. 5. n. 10. Et An. Cueva l. 5. in fin. in not. l. 12. n. 107. 108. docent arbitrarium esse iudicium penitentis circumstantiis, quibus magis credendum sit.

22 Tandem rogabis, quale matr. dicatur indignum, ut filii illud ineunt, dote, & alimentis non necessariis ad vitam privari possint? juxta dicta n. 19. Aliqui censent eum conjugem indignum dici matrimonio alterius, qui indignitate turpi affectus est: ut si sit infamis, non autem qui imparis est conditionis. Sic Ang. v. Dsi num. 4. ubi Sylv. q. 4. Taberna, q. 3. n. 4. Armill. n. 6. Specul. conscientie, tr. l. c. 53. & refert Antonium, & Immolam, c. Accedens de procur. Sed neuter id asserunt.

23 VI. Conclusio fit: is conjux dicitur indignus, cui alter matrimonio copulari abique dedecore, juxta civitatis mores, nequit. Prob. ex l. 2. tit. de for. casamentos, l. 3. fori, ubi, y stella cassare con aliquo que no sea convenible para ella, y para su linage. Et facit optime, leg. Si adulterium cum incestu, §. Struprum, ubi, consumptoria juris, §. In sanguinis consumelia, ff. ad l. Jul. de adult. Sic docent Berjos l. Cum tra l. 1. ff. de condit. Et demonst. Et l. Si rogatus, ff. de manum. vindic. Bal. l. Si pater C. de spons. Et l. Nec filium, C. de nupt. Alex. conf. 209. num. 2. l. 6. Paris. conf. 29. num. 16. Et l. 17. l. 3. Suar. l. 3. fori. tit. De los casamentos, l. 2. num. 7. Acosta, l. Cum tale, §. Si arbitrata, ampl. 3. num. 2. ff. de cond. Et dem. Tello, l. 30. Tauri, num. 9. Menoc. de presump. l. 4. p. 1. sum. 189. n. 85. In Mantica de consue. lib. vol. l. 11. l. 18. num. 4. Morei de major. l. 1. p. c. 50. num. 10. Et II. Favet Covar. d. decret. 2. p. c. 3. s. 8. nu. 7. ubi dicens patrem non teneri dotare filiam nubentem indigno, reddit rationem, quia indignis nuptiis totum familiæ decus denigravit: ergo censet indignum matr. esse, quod sine familiæ dedecore iniri nequit.

24 VII. Conclusio: indignus etiam judicatur ex bonis animi: ut si conjux malis moribus imbutus sit, leg. Sed ea, ff. de spon. ubi, indignum moribus, Et turpem sponsum: Et l. Nuptia, C. de nuptiis, ubi, Et si pares sunt, genere. Et moribus. Sic Menoc. dist. presump. 189. n. 85. & favent Angel. aub. quib. mod. naturales offic. leg. Et Bal. l. Nec filium, C. de nupt. ubi dicit, metreticem esse personam indignam. Et idem dicit Menoc. de viro, qui meretricatur, vel leno est.

25 Indignus etiam dicitur conjux ex bonis fortunæ. Sic alius referens Menoch. de presump. 189. n. 85. Ut si pauperior notabiliter sit. Quod intelligi, nisi aliunde excessus hic in divitiis competeretur: ut si pauperior, nobilior sit.

26 Ultima conclusio, indignus etiam dicitur is, cum quo matrimonium consistere non potest ob aliquod impedimentum, nisi in eo sit dispensatum. Quia nuptia debent esse convenientes de jure, & de facto. Ut docet gl. l. Si rogatus, §. Matrimonium, v. Matrimonium, ff. de manum. vindic. Sic Bald. l. penult. C. de sponsal. Francus c. unico, §. Porro, num. 1. Et 2. de despon. impub. in 6. Joan. Lup. c. Per vultus, de donat. inter vir. Et uxor. notab. 3. §. 7. num. 4. Suar. allegatus, num. 23. Menoch. dist. presump. 189. num. 86. Capua lib. 2. decisio nam, c. 55. num. 20.

LIBER QUINTUS.

DE

CONSENSU CONDITIONATO.

Divisio totius Libri.

UT ultima imponatur manus tractatu de consensu ad matrimonium requisito: solum superest de consensu conditionato disputare, de quo hoc toto l. 5. sermo habendus est. Et 1. quidem agam de conditionibus generalibus, quæ in omni contractu intelliguntur: & de necessariis, ac intrinsicis matrimonio. 2. de extrinsecis necessariis. 3. de impossibilitibus. 4. de honestis. 5. de turpibus contra matrimonium substantiam, ejusque boni. 6. de turpibus non adveris matrimonii substantiæ, & bonis. 7. de indifferentibus, ac impertinentibus. Ultimo, quando aliquid adjicitur matrimonio, tanquam dies, modus, causa, demonstratio.

DISPUTATIO I.

Utrum matrimonium possit contrahi sub conditione generali, & sub speciali intrinseca, illudque suspendat? Ut, si vixerimus, si tu consenseris, si non es consanguinea, si Deo, vel Ecclesie placuerit?

SUMMARIUM.

Utriusque aditus disputatiōis declaratur, n. 1. Et ibi, conditiones, quæ admittuntur in matrimonio, ut ab eo rejiciantur, similiter admittuntur in sponsalibus, et ab eis rejiciuntur. Quotuplicitur possit aliquid matrimonio adji, 2. Quot sunt genera conditionum, quæ apponi possunt in matrimonio, 3.

In foro conscientie ubi constat de intentione apponenti, conditionem illi standum est: in dubio autem huius intentionis statum presumpsiōis fori exteri, et quando est presumpsiō juris, transierunt utroque probandi in adversarium, 4. Matrimonium conditionem non recipit, bene tamen eius consensu, 5. Et ibi, explicatur regula, Alus legitimi, de reg. iur. in 6. Admittit matrimonium conditiones generales, quæ tunc insunt omni contractui, nec illud suspendunt: ut si vixerimus, si tu consenseris, 6. Explicatur leg. Si ita legatum, §. Illi si volens, ff. de leg. 1. num. 7.

An hoc conditio, Contrahit tecum, si Deo, et Ecclesie placearis, reddat matr. conditione: referuntur verba sententiarum, n. 8. q. 10. Et sententia auctoris, n. 11. Et 12. Conditiones intrinseca, quæ necessarij insunt matrimonio, non reddunt illud conditionale, 13. Explicatur Clem. unic. de consanguinit. an incurrit excommunicationem illius contrahenti cum consanguineis, sub hac conditione, Si non es consanguinea, 14.

OSSET aliquis existimare impertinentem esse tractatum hunc de conditionibus adiectis matrim. cum enim post Concil. Trident. debet contrahi coram parrocho, & testibus: in presentia illorum nunquam adijciuntur conditiones: Verum dico utilissimum esse, tum etiam, quia eodem conditiones, quæ admittuntur, & rejiciuntur in matrimonio, admittuntur similiter & rejiciuntur in sponsalibus. Et ita D. Tb. d. 37. q. 2. art. 1. cor. eandem doctrinam tradit de conditionibus appositis in sponsalibus, quam post d. 29. q. un. art. 3. quest. iunc. 3. tradit de conditionibus appositis in matrimonio. Et eodem modo Ricar. 4. d. 27. art. 3. q. 2. d. Bonav. 4. d. 28. q. 3. n. 13. Turver. c. Ubi non est, 30. q. 2. art. 3. n. 4. Sylv. v. Sponsalia, q. 5. Angel. n. 18. Rosilla fin. D. Ant. 3. p. tit. 1. c. 18. s. 2. Tabien v. Sponsalia, q. 2. n. 3. Philarc. d. offic. sacerdot. tom. 1. p. 2. l. 2. c. 1. §. Tres conditionum. Item quia si post Trident. celebraretur aliquod matrimonium coram parrocho, & testibus, sub aliqua conditione, iudicandum esset de eo, sicut ante Trident. ut bene ait Barlos. l. de def. sub. 25. de matrim. Et Petr. de Ledef. de matr. q. 47. art. 5. fin. cum præter solemnitate parochi, & testium adhibendam, nil aliud immutaret Tridentinum.

1. Ergo supponendum est, matr. aliquid posse adijci quintripliciter, 1. tanquam tempus, & diem; qua matr. contrahi debet: ut Contraham tecum cras. 2. ut modum, qui est quasi adiectio oneris, ad quod volumus obligare contrahentem. Et communitur explicatur per conjunctionem, Ut, v. g. Duco te, ut divites, aut honorem consequar. 3. per modum causæ: quod evenit, quando deponatur causa, ob quam contrahitur. Et communitur explicatur per dictionem, Quia, ut contraho tecum, quia dives, aut pulchra es. 4. Per modum demonstrationis: quod contingit, quoties significatur aliqua qualitas in contrahentibus, & explicatur per relativum, aut dictionem impertinentem aliquam qualitatem. Ut Duco te, quæ libera es, aut virgo. 5. per modum conditionis, cum scilicet, aliquid adijciatur suspendens contractum, sub cuius existentia, & non alias volumus contractum celebrari. Nam de natura conditionis est, suspendere, & facere ut actus possit se habere ad esse, & ad non esse, l. 1. tit. 4. q. 2. leg. Si ita stipulatus fueris hunc finem, ff. de verb. oblig. 2. Supponendum est, conditiones quales esse generales: quæ ita appellantur, quia tacite sublebet contractum insunt, quamvis non exprimentur, ut si vixerimus: alie sunt speciales: & rursus quedam harum, sunt intrinseca, quæ, scilicet, matrimonio ex necessitate insunt, quia sine eis matr. consistere nequit: ut si non es consanguinea, quia sine es moralis, contracto tecum: alie autem sunt extrinseca: & turpibus harum, quedam sunt necessario eventura, ut Contraho tecum, si tibi orietur. Alie omnino impossibiles, ut si coelum digito tetigeris: Alie contingentes, & possibiles: & rursus harum, alie sunt honestæ, alie turpes, alie indifferentes, seu omnino impertinentes. Et tandem, ex turpibus quedam sunt contra substantiam, & bona matrimonii: & Contraho tecum, si generationem proles evites, vel Donec pulchriorem inveniam: alie sunt turpes, non contra substantiam, & bona matrimonii: ut Contraho tecum, si mecum concubueris.

sub cuius existentia, & non alias volumus contractum celebrari. Nam de natura conditionis est, suspendere, & facere ut actus possit se habere ad esse, & ad non esse, l. 1. tit. 4. q. 2. leg. Si ita stipulatus fueris hunc finem, ff. de verb. oblig. 2. Supponendum est, conditiones quales esse generales: quæ ita appellantur, quia tacite sublebet contractum insunt, quamvis non exprimentur, ut si vixerimus: alie sunt speciales: & rursus quedam harum, sunt intrinseca, quæ, scilicet, matrimonio ex necessitate insunt, quia sine eis matr. consistere nequit: ut si non es consanguinea, quia sine es moralis, contracto tecum: alie autem sunt extrinseca: & turpibus harum, quedam sunt necessario eventura, ut Contraho tecum, si tibi orietur. Alie omnino impossibiles, ut si coelum digito tetigeris: Alie contingentes, & possibiles: & rursus harum, alie sunt honestæ, alie turpes, alie indifferentes, seu omnino impertinentes. Et tandem, ex turpibus quedam sunt contra substantiam, & bona matrimonii: & Contraho tecum, si generationem proles evites, vel Donec pulchriorem inveniam: alie sunt turpes, non contra substantiam, & bona matrimonii: ut Contraho tecum, si mecum concubueris.

3. Supponendum est, si de interno conscientie foro agatur, standum esse intentioni contrahentis sub conditione, qualicumque conditio sit: hoc est, quamvis Ecclesia iudicet matr. quando conditio est necessaria, turpis, aut impossibilis: presumit enim minime defuisse consentium huiusmodi conditionibus adiectis, ceterum in foro conscientie si contrahens non sit iniuri matr. nisi eventiente conditione, non erit matr. ante illius eventum: & si iniquum evenire possit, quia impossibilis est, nunquam erit matr. Quia matr. absque consensu nullatenus esse potest. Ita fatentur universi DD. ut Hoff. in fin. in fa. de condit. appo. Jo. And. c. Per tuas, cod. tit. num. 7. ubi Ant. n. 8. Anch. n. 7. Alex. de Nevo n. 10. Sylv. Matrim. 3. q. 2. Covar. 4. decret. 2. p. c. 3. s. 2. n. 4. Et ex Theologis, Adrian. 4. q. 3. de matr. dub. 7. Palud. 4. d. 29. q. 2. fin. ubi Sotus q. 1. ar. 3. ad 2. Quando autem matrimonium non constat, sed dubius est animus apponenti conditionem, standum est presumptioni fori exteri, & rejecta conditione iudicandum erit matrimonium, quando Ecclesia sic iudicat. Quia quod iudex non innitens falsas præsumptiones, iudicat in foro exteri, est servandum in interno, quando in eo oppositum non constat (ut dixi lib. 1. disp. 5. nu. 26.) Item quia in dubio in utroque foro iudicandum est pro matr. (ut probavi eodem l. 1. d. 18. n. 5. & 6.) Hoc est contra Enriquez lib. 11. de matr. cap. 12. nu. 5. Et in fine, ubi ait in hoc dubio solum in foro exteri iudicari in favorem matr. Sed hoc reprobavi eadem d. 18. n. 6. Quando autem est presumpsiō iuris, transierit onus probandi in adversarium, leg. Generaliter, §. Si positum, in fine, ff. de fideicom. lib. 1. l. in primo ff. de his que vi. Et docet cum multis, Menoch. de presump. l. 1. q. 33. n. 2. Sinanoni de cathol. infir. n. 50. n. 6.

His præmissis, fit I. conclusio: matr. ipsum conditionem non recipit, bene tamen eius consensus; hoc est, consensus præstus ad matr. potest ex conditione pendere, ac matr. ipsum minime. Quia quamvis conditio pendet, matr. non est. Et hinc deducitur intellect. ad reg. d. legiti. 77. ff. de reg. iur. Et reg. ad legiti. 50. ad tit. in 6. decidentem actus legitimos non recipere conditionem, neque diem: sunt enim a legis instituti, ut statim suum effectum consequantur: & proinde conditio suspendens adversatur ipsorum substantie. Sic Sotus 4. d. 29. q. 2. art. 1. ante. 2. concl. vers. Rursus animadverendum; Cov. 4. decret. 2. p. c. 3. in fin. n. 4.

II. Concl. matr. admittit conditiones generales, quæ in omni contractu intelliguntur, taciteque insunt. Ut si vixerimus, si tu quoque consenseris. Quia hæ conditiones non magis suspendunt contractum, quam si non exprimentur, leg. Condit. extrin. Et l. Aliquando ff. de cond. Et dem. l. Per hæc verba testat. ff. de l. i. Sive enim exprimentur, sive taceantur, prior consensus est inefficax, donec alter vita fruens conjux acceptet verbis, aut nutibus consentium proferat. Conclusio est certa, & ab omnibus admittitur.

Obstat tamen huic conclusioni fottiter l. Si ita legatum, 48. §. 7. l. 1. Sanchez de matrim. Tom. I.